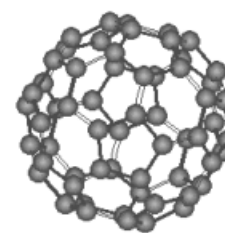
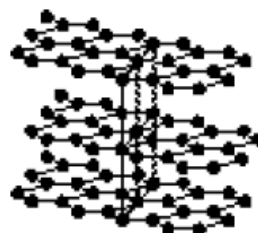
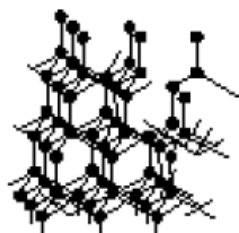

Allotropické modifikace uhlíku

sp^3 DIAMANT CIII – diamant CIV – lonsdaleit	sp^2 GRAFIT CI α -grafit CII β -grafit CVII 1H-grafit	sp KARBYNY α -karbyn β -karbyn CV chaoit CVI, CVIII,...,CXIII
$sp^3 + sp^2 + sp$ SMÍŠENÉ FORMY amorfni uhlík skelný uhlík uhlíkové saze diamond-like-carbon	sp^n ($1 < n < 3, n \neq 2$) PŘECHODNÉ FORMY	
	$1 < n < 2$ cyklo(N)uhlíky $N = 18, 24, 30, \dots$	$2 < n < 3$ fullereny C_x $x = \dots, 60, 70, \dots$ carbon onions carbon nanotube carbon nanocone

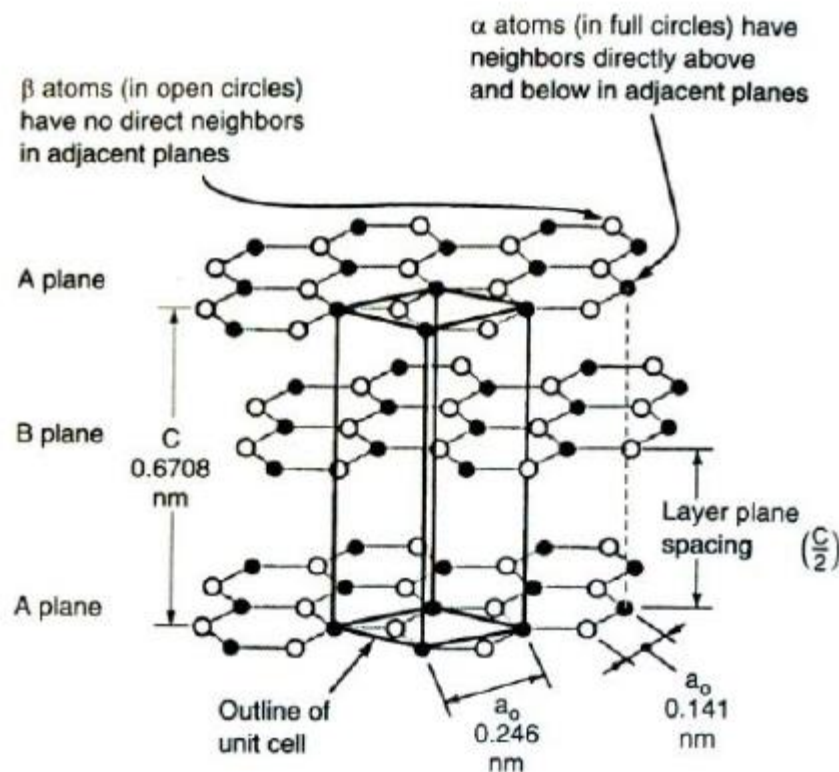

Elektrody na bázi uhlíku

- Homogenní
  - Spektrální uhlík (grafit)
  - Skelný uhlík (glassy carbon)
  - Pyrolytický grafit
  - Uhlíková vlákna
  - Fulereny (1985)
  - Nanotrubičky (1991)
  - Diamant
- Heterogenní
  - Uhlíkové pastové elektrody (CPE)
  - Uhlíkové kompozitní elektrody
  - Uhlíkové tištěné elektrody (screen printed)
  - Modifikované uhlíkové elektrody

Uhlíkové elektrodové materiály

Grafit

Levný

Měkký

Elektricky vodivý

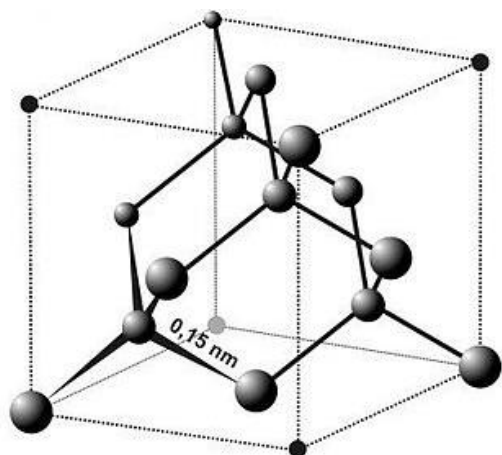
Hustota $2,1\text{-}2,3 \text{ g.cm}^{-3}$

Pórézní (kromě HOPG) –
v bloku nutná impregnace

Nejčastěji součástí
pastových nebo jiných
kompozitních elektrod

Uhlíkové elektrodové materiály

Diamant

Tvrdý, chemicky odolný

Hustota $3,52\text{-}3,6\text{ g.cm}^{-3}$

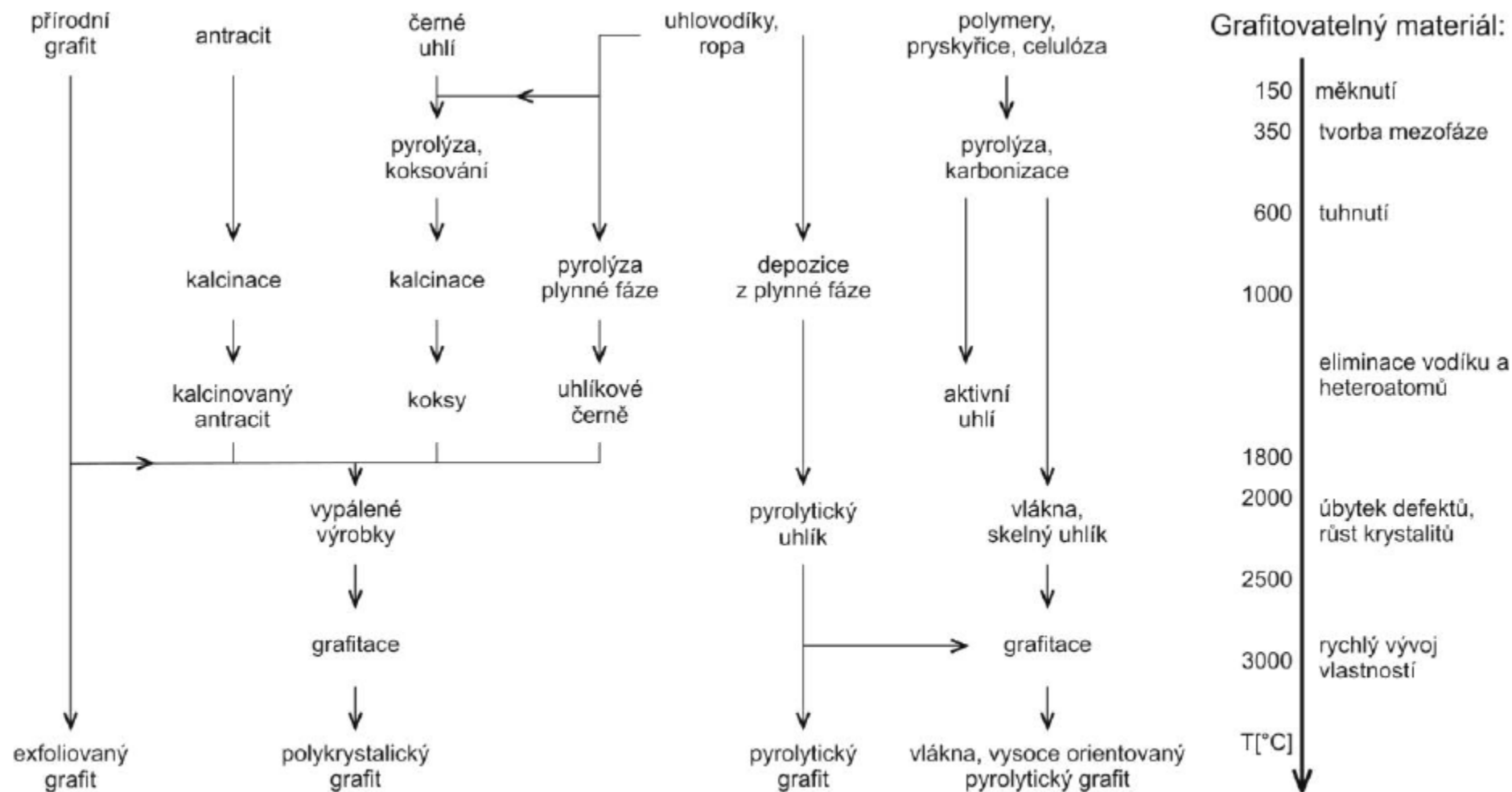
Vodivost pouze po
dopování jiným prvkem
(nejčastěji borem)

Film diamantu na nosiči
(např. křemíku)

Specifika uhlíkových elektrod

- Pomalejší kinetika přenosu náboje, nižší zbytkový proud v porovnání s Pt a Au
- Širší potenciálové okno v anodické i katodické oblasti (vysoké přepětí vodíku a kyslíku) – překrývají potenciálové okno Hg a Pt elektrod
- Nejširší potenciálové okno má v neutrálním prostředí skelný uhlík: $-0,75\text{ V}$ až $+1,0\text{ V}$.
- Neinteragují s analyty v průběhu elektrodové reakce
- Většinou nízká cena

Uhlíkové materiály (Francouzská společnost pro studium uhlíku (GFEC)) - libovolná pevná forma uhlíku černé barvy, obsahující eventuálně ve stopovém množství další atomy

Obr. 3.1 Schéma výroby uhlíkových materiálů

Spektrální uhlík (grafit)

- Porézní materiál
- Nedefinovaný geometrický povrch
- Vzlínání roztoků – nutnost impregnace (vosk) ve vakuu po dobu několika hodin (PIGE a WIGE – paraffin and wax impregnated carbon electrodes)

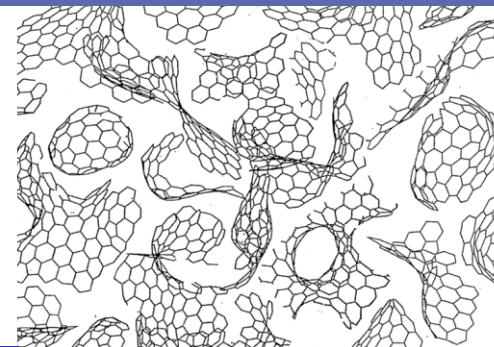
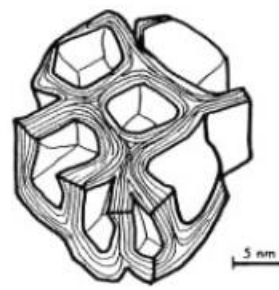
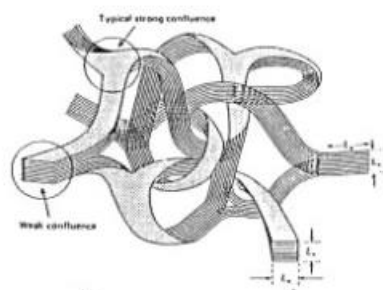
Pyrolytický grafit

- Monolitický materiál získaný chemickým rozkladem těkavých uhlovodíkových sloučenin (metan, propan, etylen, benzen, propylen a acetylen) na povrchu normálního grafitu při teplotách nad 1700°C.
- Nepropustný pro plyny
- Tepelná a elektrická vodivost závisí na stupni orientace vrstev a je vyšší ve směru grafitových rovin
- Měrný elektrický odpor $(5-6000) \cdot 10^{-4} \Omega \cdot \text{cm}$

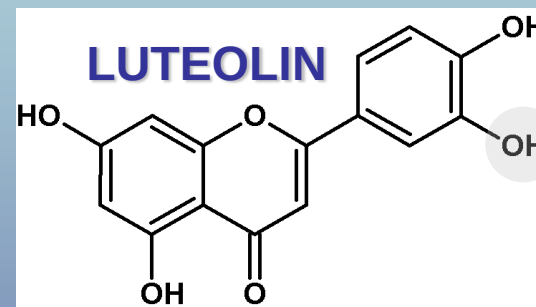
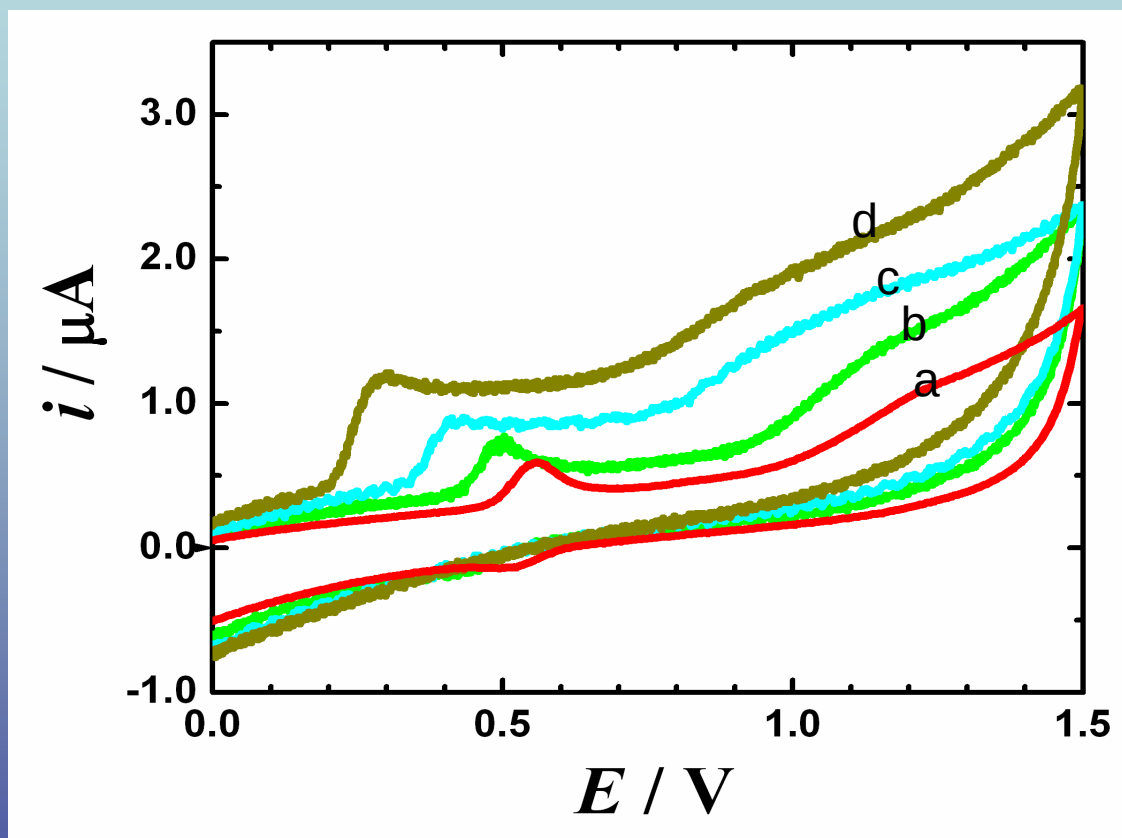

Skelný uhlík (glassy, vitreous carbon)

- Monolitická, neuspořádaná, nekystalická (negrafitující) uhlíková struktura s lomem podobným sklu – náhodně propletené grafenové roviny
- Velká isotropie strukturních i fyzikálních vlastností
- Prakticky nepropustný pro kapaliny i plyny, neporézní – definovaný geometrický povrch
- Vyrábí se pyrolýzou termosetových polymerů (tepelně tvrditelné phenolformaldehydové pryskyřice, regenerovaná celulóza), které mají vytvořenu trojrozměrnou strukturní síť. Karbonizace je prováděna běžně na 800 – 1200°C, podle účelu využití následuje další zpracování do 3000°C.
- Leštění – zrcadlový lesk
- Netvoří intermetalické sloučeniny s kovy – nosič kovových filmů
- Měrný elektrický odpor $(10-50) \cdot 10^{-6} \Omega \text{m}$

Cyklická voltametrie na GCE

Výsek cyklických voltamogramů 0.5 mM luteolinu na elektrodě ze skelného uhlíku v Brittonově – Robinsonově pufru při různých hodnotách pH: a) 6 b) 6.9 c) 8.4 d) 10. Rychlost polarizace 0.065 V/s.
Voltamogramy měřeny od -0,3 V do 1,5 V a zpět.

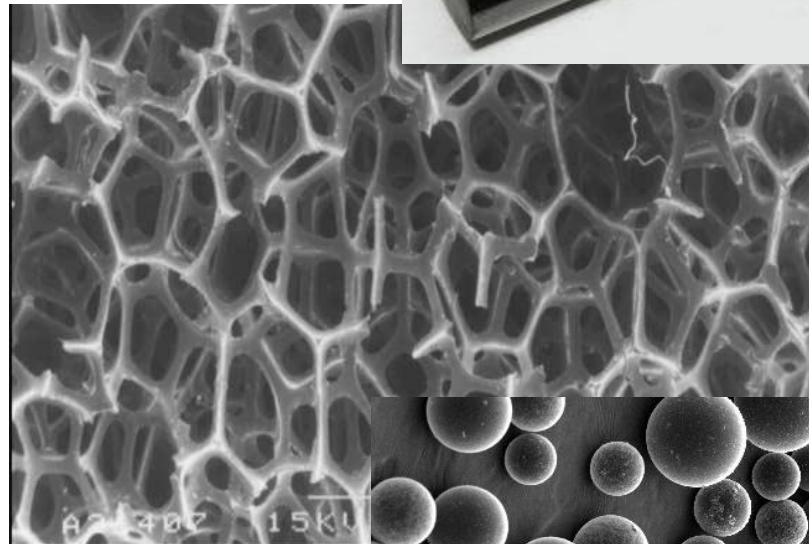
Formy skelného uhlíku

Blok

X

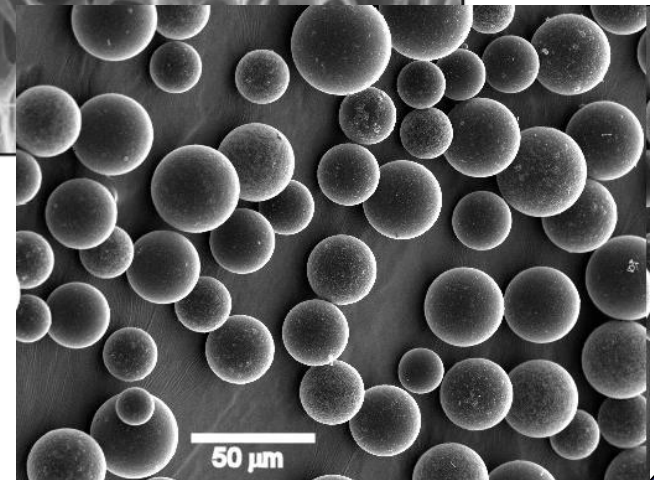
Reticulated
Vitrous Carbon

X

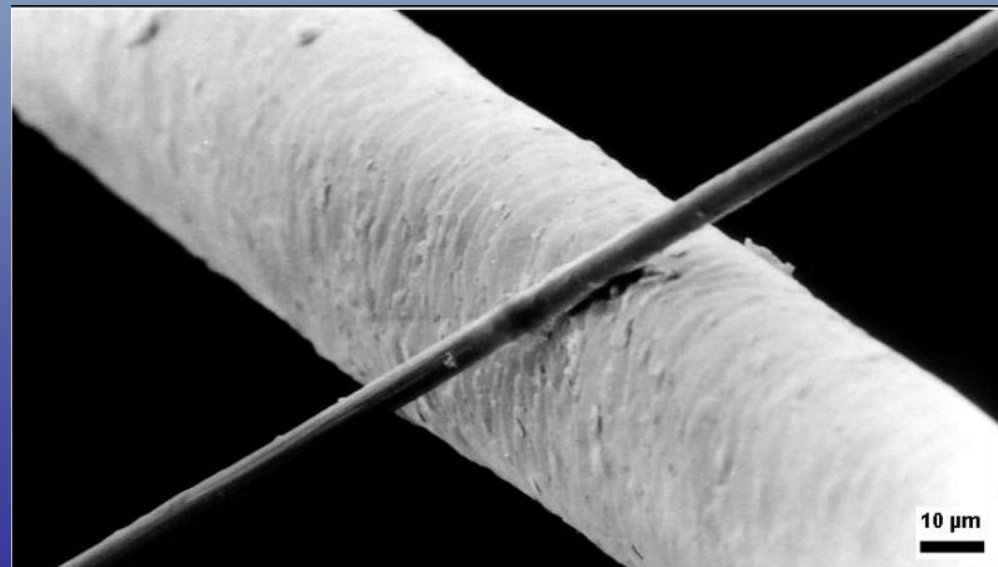
mikrokuličky

(c) 1 mm —

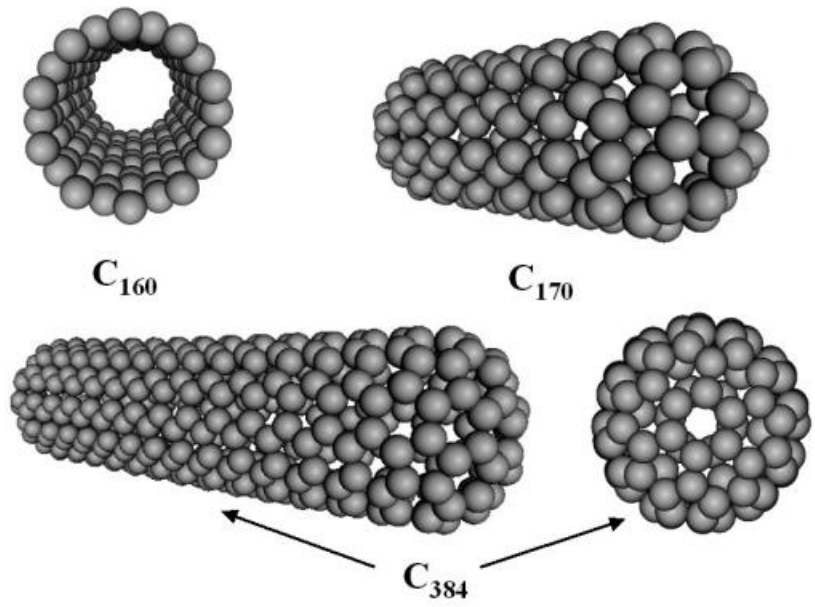

Uhlíková vlákna

- Výroba pyrolýzou polymerních textilií nebo chemickou depozicí par uhlíkatých molekul
- Průměr vlákna 5-20 μm
- Izolace epoxidem ve skleněné kapiláře
- Biokompatibilita –
- *in vitro* a *in vivo* studie biologicky aktivních látek
- Mikroelektrody

Nanotrubičky

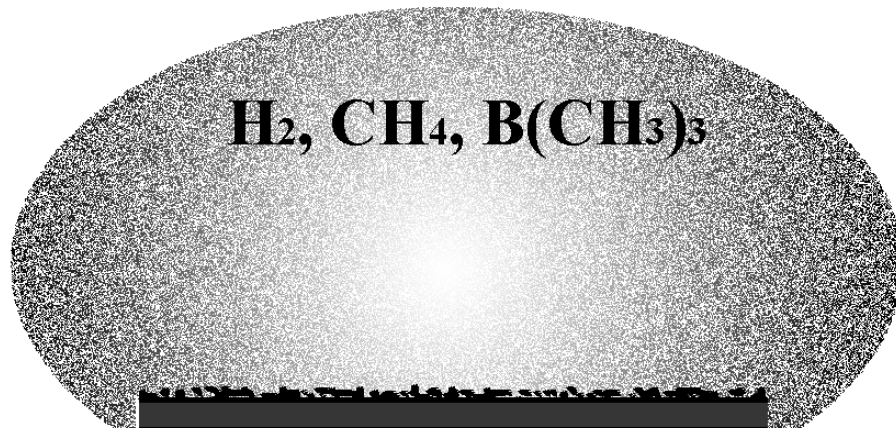

Grafenová rovina,
deformovaná do
válce nebo koule

- Polovodivé či vodivé elektrické vlastnosti v závislosti na typu či přítomnosti dalších atomů (bór, dusík)
- Single walled nanotubes (SWNT)
- Multi walled nanotubes (SWNT)
- Používají se k modifikaci elektrod

Borem dopovaná diamantová elektroda

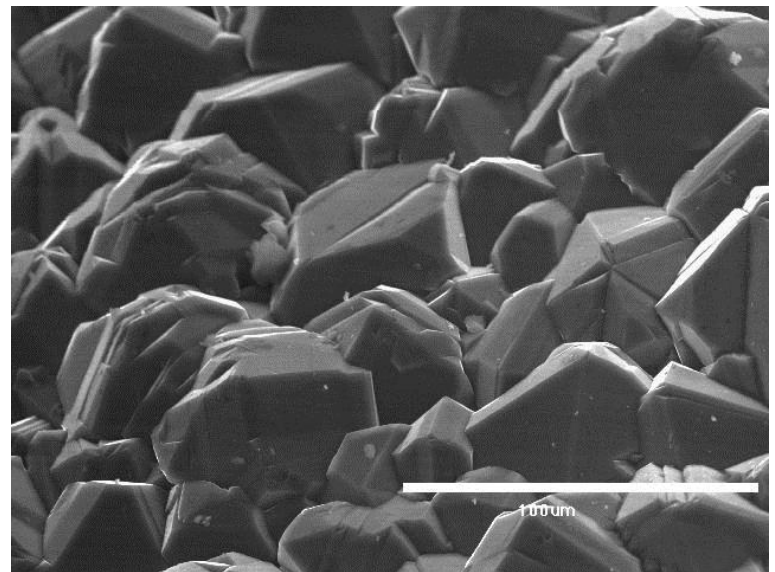
Křemíkový čip, kovový plíšek

Vodík, zdroj uhlíku (methan), zdroj boru (trimethylbor)

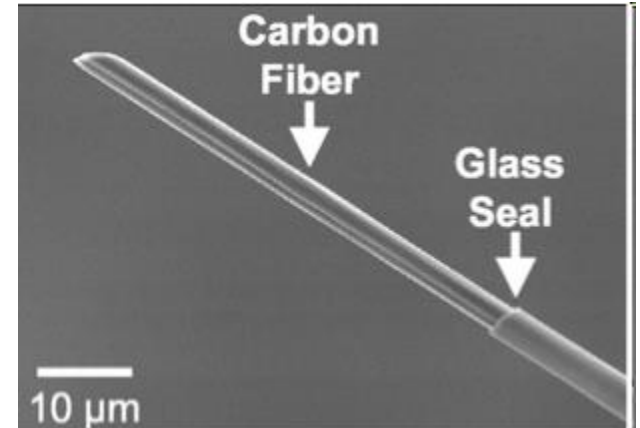
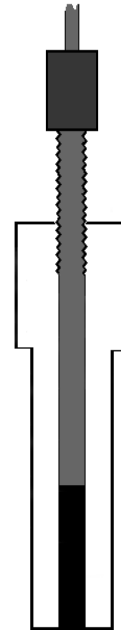
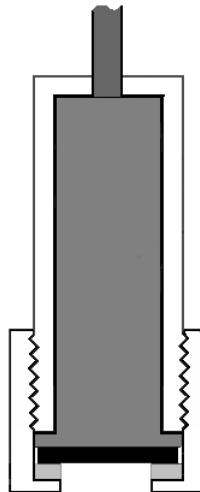
Krystalizační centra na povrchu

Aktivace (teplota, mikrovlny)

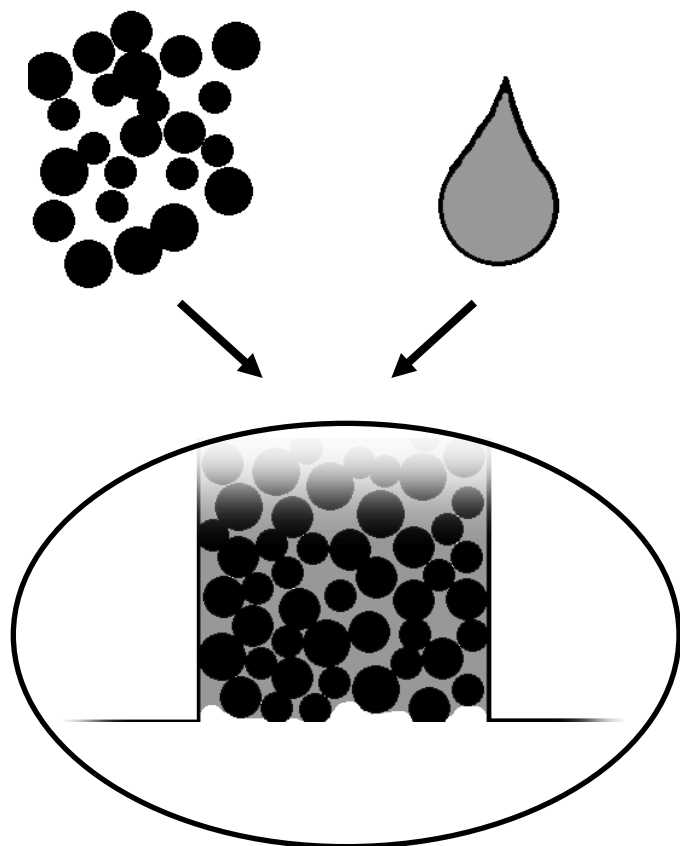
Nárůst diamantového filmu

Fyzická podoba elektrod

Uhlíkové kompozitní elektrody

Heterogenní elektrody – vodič a pojivo, většinou nevodivé, případně další příměsi

Pastovité (kapalné pojivo) nebo pevné (většinou polymerní pojivo)

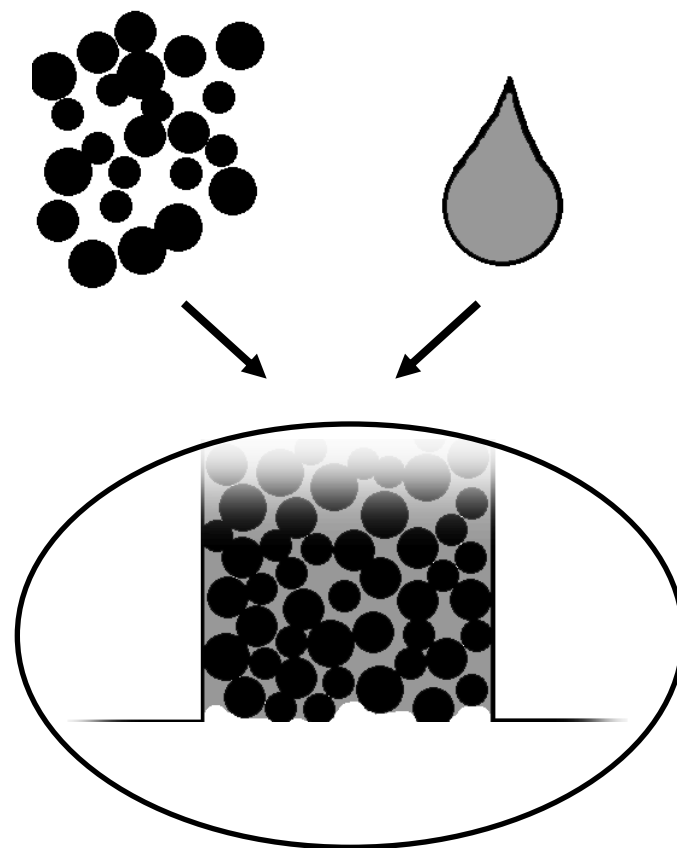
Příměsi (modifikátory) – akumulace analytu, enzymy, katalyzátory...

Uhlíková pastová elektroda

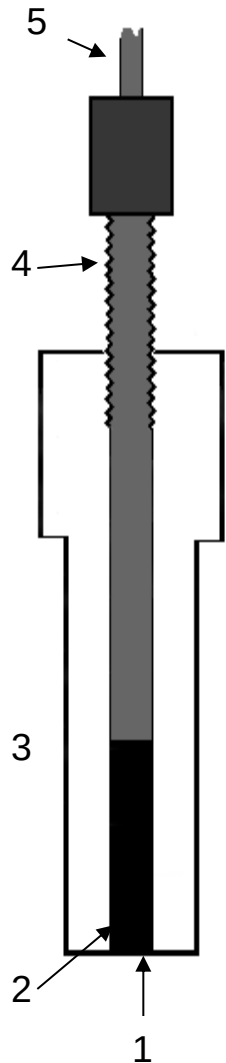
- Původní představa – kapající elektroda
- Finální stav – pastovitá směs uhlíkového prášku, kapaliny a případně dalších složek → modifikace elektrody

- Uhlík: grafit, skelné mikrokuličky, nanotrubičky, fulereny
Kapalina: minerální olej, trikresylfosfát, pokusy s polárními kapalinami, RTILy

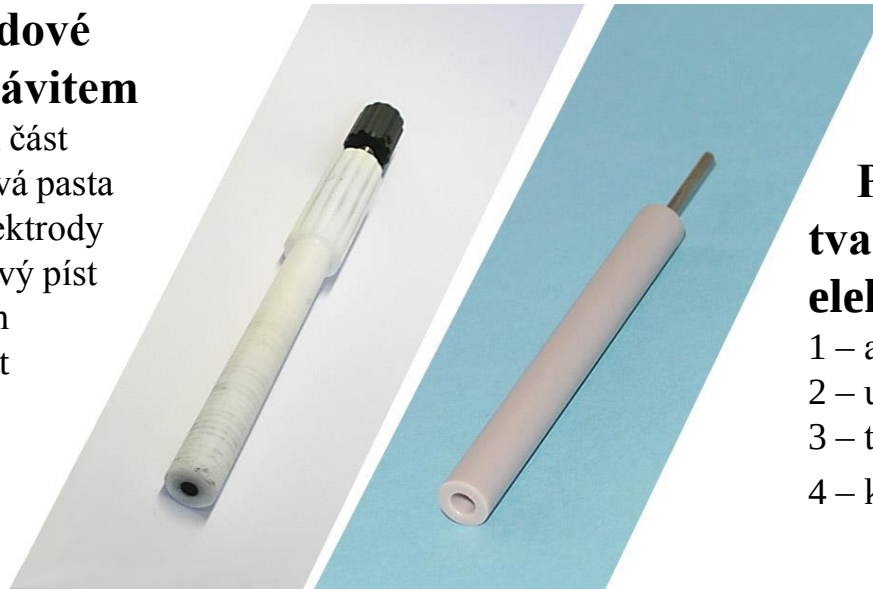
Elektrodová těla

- Vylepšení původního elektrodového těla, vyžadujícího komplikovanou manipulaci, pístem a závitem

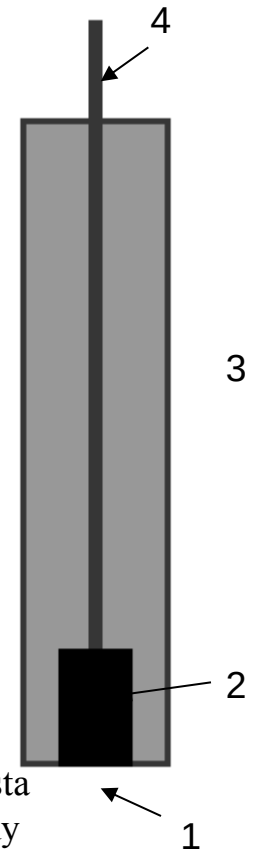
Elektrodové tělo se závitem

- 1 – aktivní část
- 2 – uhlíková pasta
- 3 – tělo elektrody
- 4 – nerezový píst se závitem
- 5 – kontakt

Původní tvar těla elektrody

- 1 – aktivní část
- 2 – uhlíková pasta
- 3 – tělo elektrody
- 4 – kontakt

Výhody a nevýhody

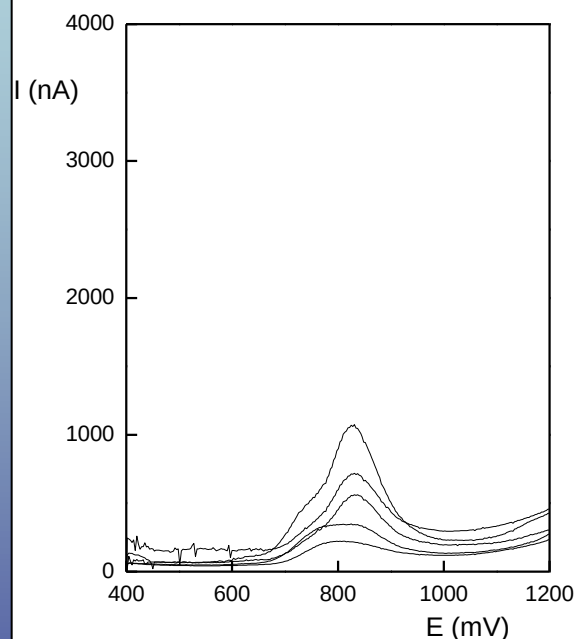
+

- Obnovitelnost povrchu
- „Pole mikroelektrod“ – nízké pozadí, široké potenciálové okno
- Snadná modifikace
- Možnost miniaturizace, kompatibilita s biologickými vzorky

—

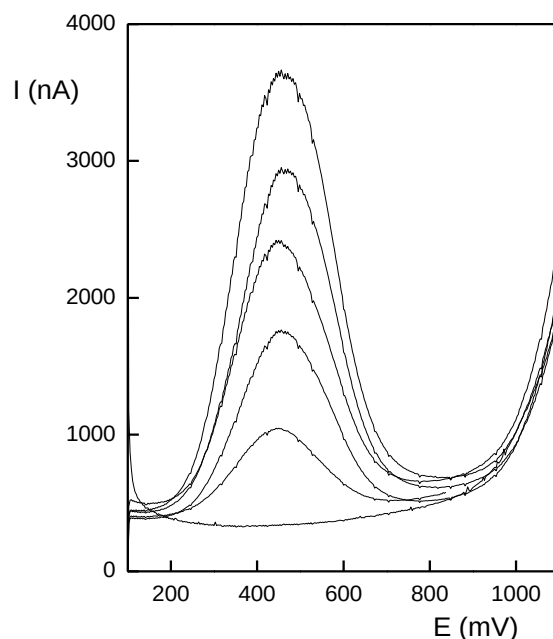
- Horší reprodukovatelnost
- Nižší mechanická a chemická odolnost
- Omezené použití pro katodické redukce – přítomnost kyslíku

Modifikace pasty jílovými materiály (Stanovení 4-aminobifenyly)

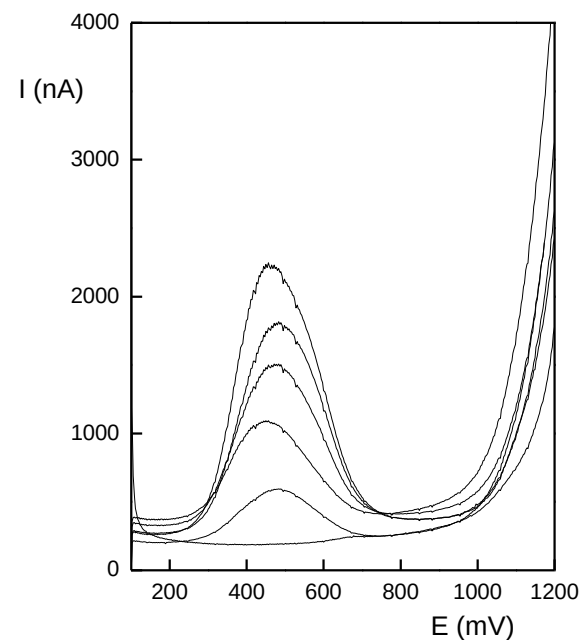
Bez akumulace
(koncentrační rozmezí
 $6 \cdot 10^{-8}$ až $6 \cdot 10^{-8} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$)

Mez detekce $4 \cdot 10^{-6} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$

Montmorillonit, akumulace
5 min (koncentrační
rozmezí $1 \cdot 10^{-5}$ až $8 \cdot 10^{-5}$
 $\text{mol} \cdot \text{l}^{-1}$)

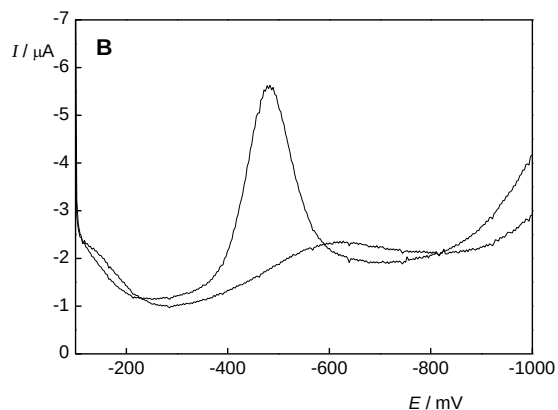
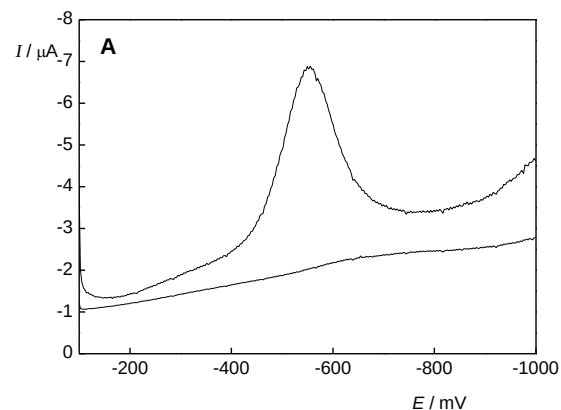
Mez detekce $8 \cdot 10^{-7} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$

Sepiolit, akumulace 5 min
(koncentrační rozmezí
 $6 \cdot 10^{-8}$ až $6 \cdot 10^{-8} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$)

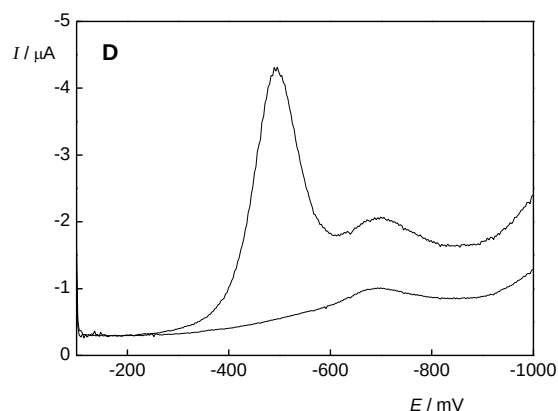
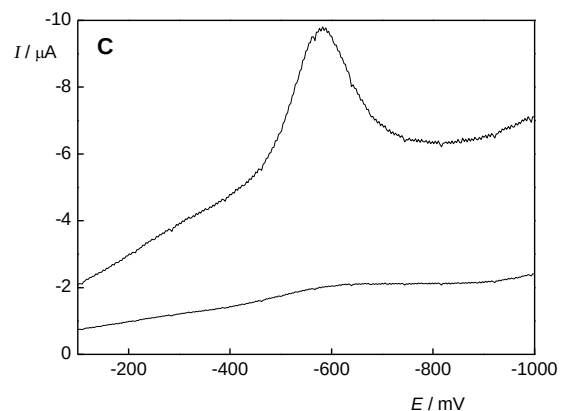
Mez detekce $8 \cdot 10^{-7} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$

Přítomnost kyslíku v pastě (Stanovení 2-nitrofenolu)

Závisí na materiálu
(pojivu i plnivu)

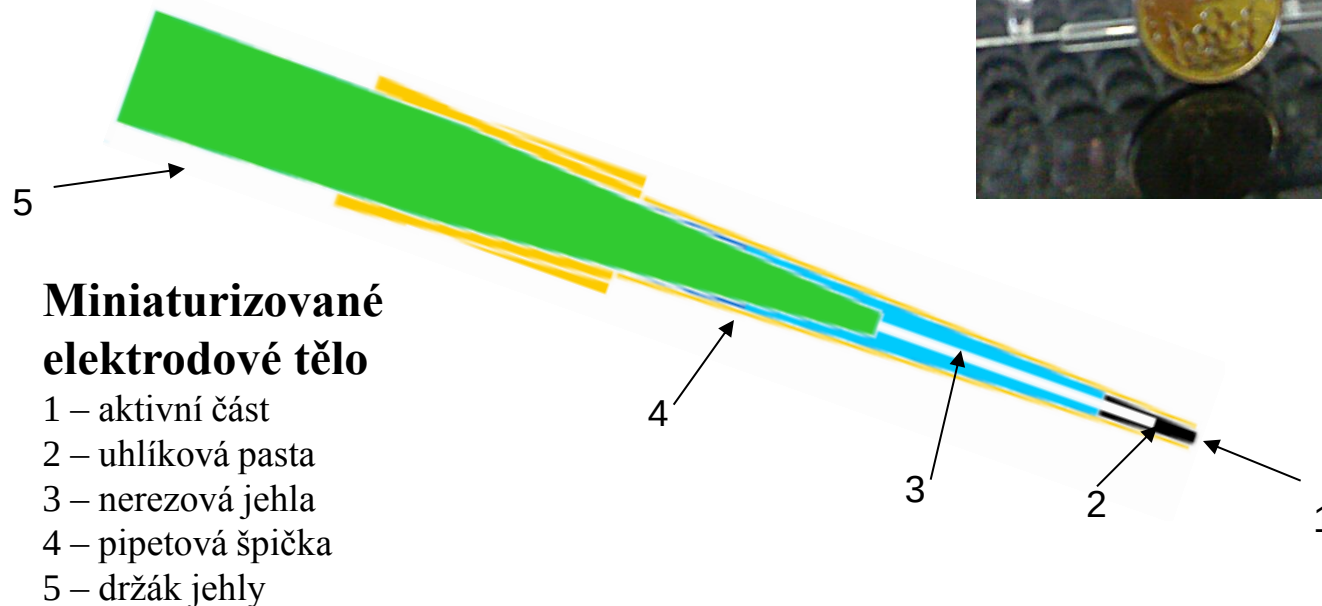
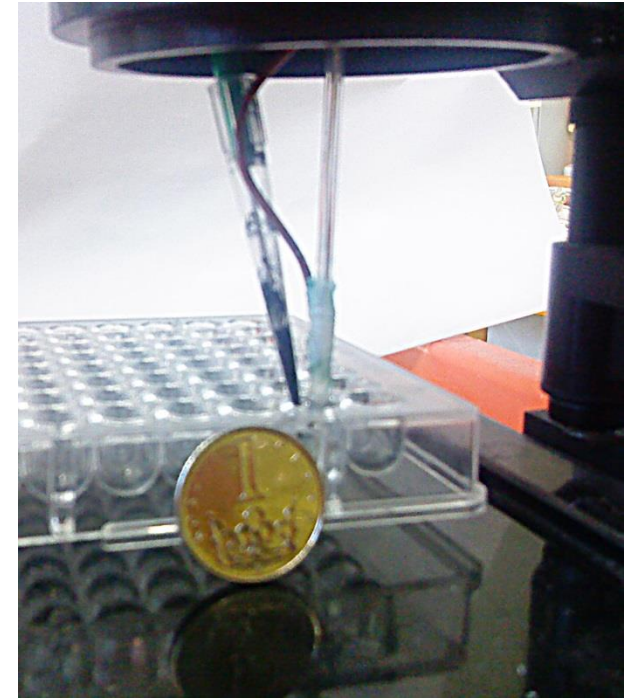
Zčásti odstranitelný –
problémy zejména s
opakovatelností

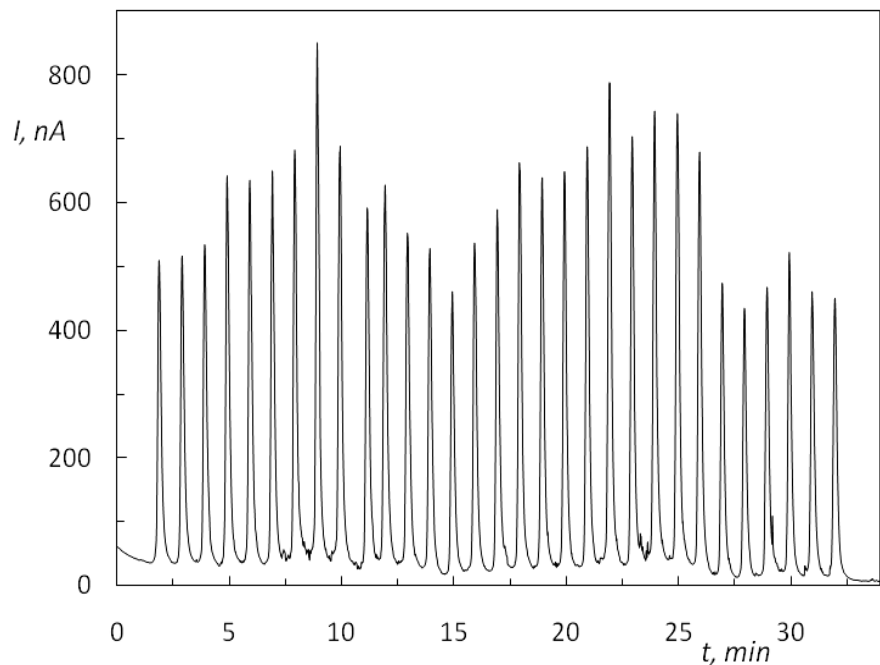
CPE z grafitu (A, B) a
mikrokuliček skelného
uhlíku (C, D) a z
trikresylfosfátu (A, C) a
minerálního oleje (B, D).
Stanovení 2-NP
(koncentrace $1 \cdot 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$)

Miniaturizace CPE

- Stanovení v malém objemu vzorku → úspora materiálu
- Problém s mechanickou odolností těla elektrody

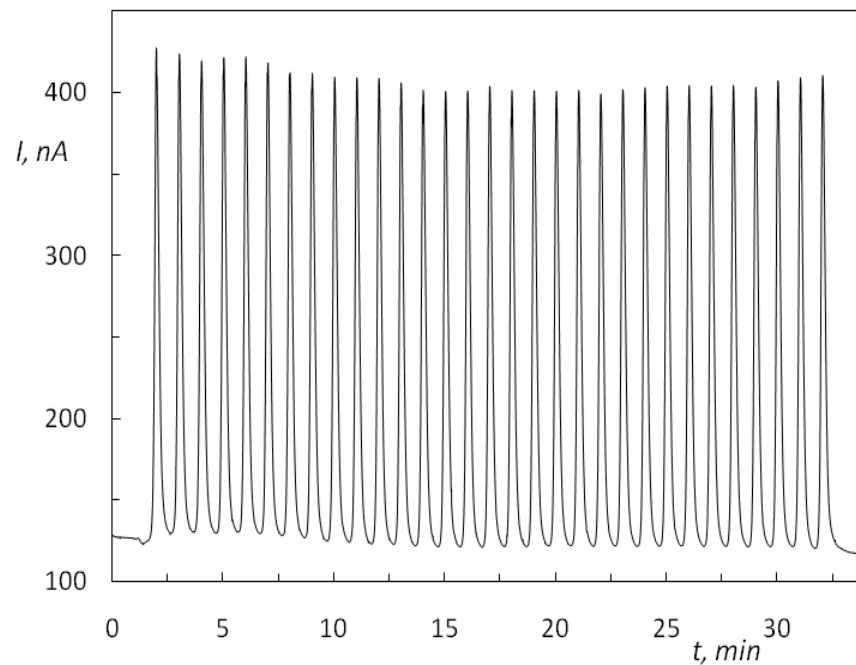

HPLC – porovnání stability

Pasta z mikrokuliček skelného
uhlíku a silikonového oleje
(aminoglutethimid, $c = 10^{-4}$ M)

RSD 17 % ($n = 30$)

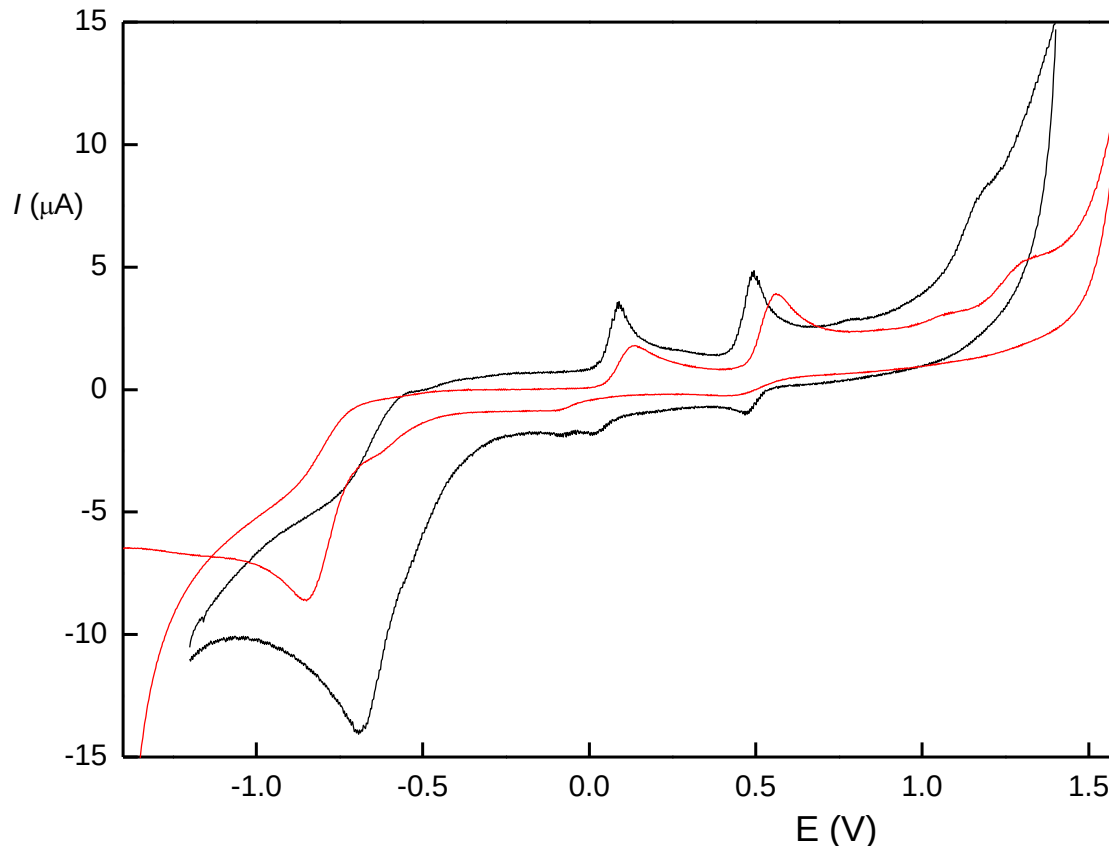

Pasta z mikrokuliček skelného
uhlíku a minerálního oleje
(aminoglutethimid, $c = 10^{-4}$ M)

RSD 1,5 % ($n = 30$)

Porovnání některých uhlíkových elektrod

2A5NP ($c = 10^{-4}$ M) na BDDE (červená) a CPE (černá)

Srovnání:

Šířky potenciálového okna

Proudu pozadí

Reverzibility signálu

Opakovatelnosti měření

Robustnosti, snadnosti zacházení

Borem dopovaná diamantová elektroda

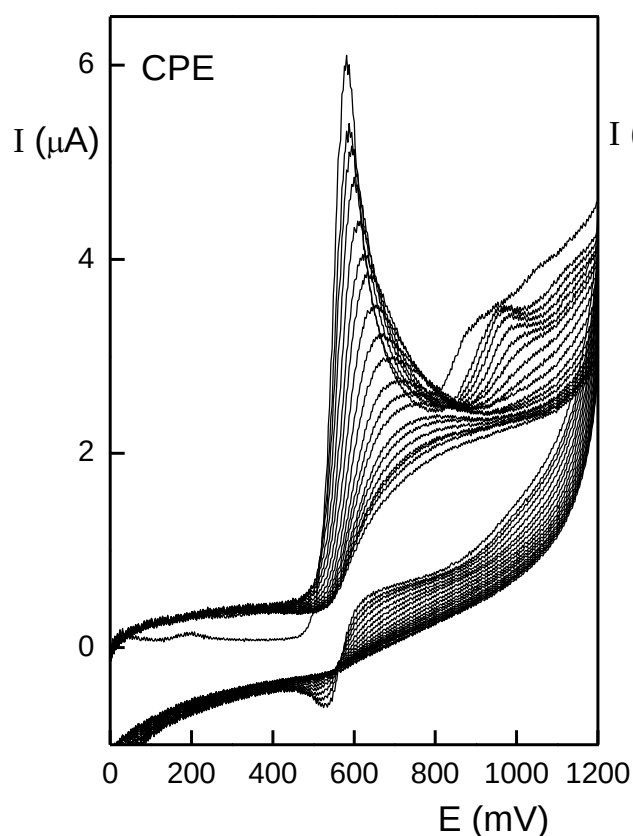
+

- Chemická a fyzikální odolnost
- Malý sklon k pasivaci
- Široké potenciálové okno, nízký proud pozadí
- Biokompatibilní, miniaturizovatelné

—

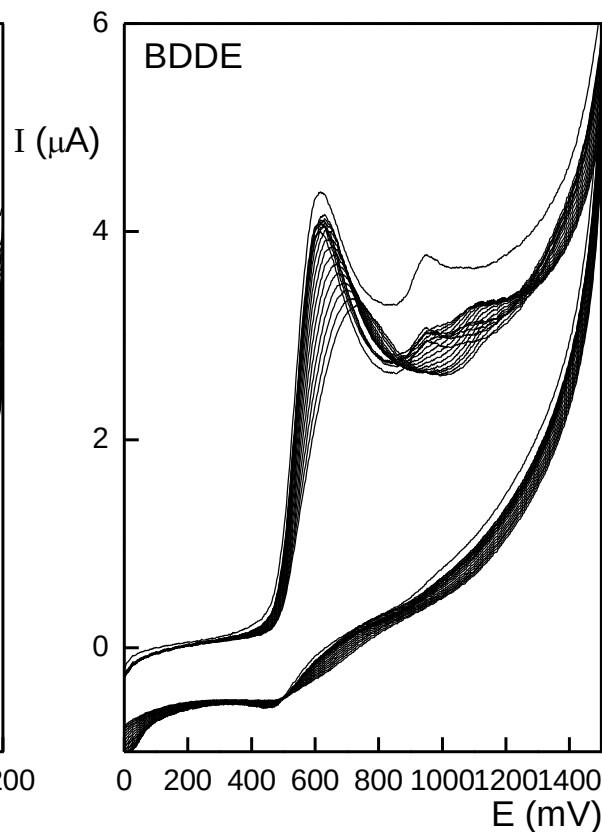
- Nižší reverzibilita
- Lze čistit v podstatě jen elektrochemicky
- Signál závisí na stavu povrchu elektrody

Odolnost pasivaci

2A4NP ($c = 10^{-4} \text{ M}$),
opakované skeny na CPE

20. křivka – 60 % pokles

2A4NP ($c = 10^{-4} \text{ M}$), opakované
skeny na BDDE

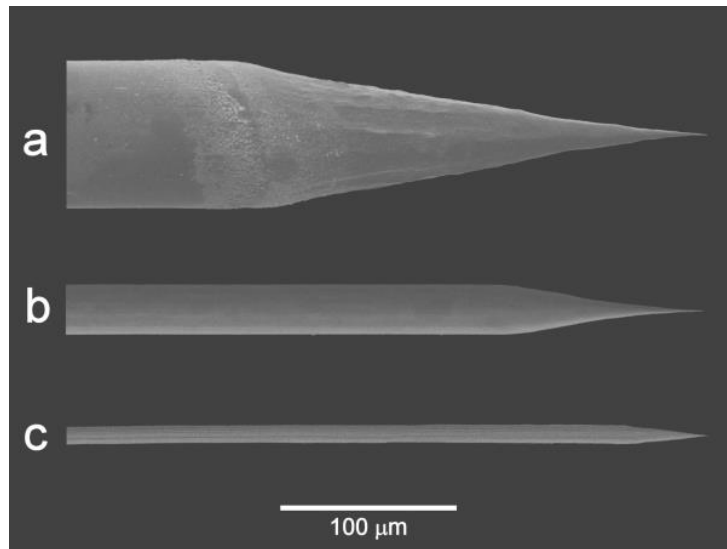
2. až 10. křivka stabilní

20. křivka – 20 % pokles

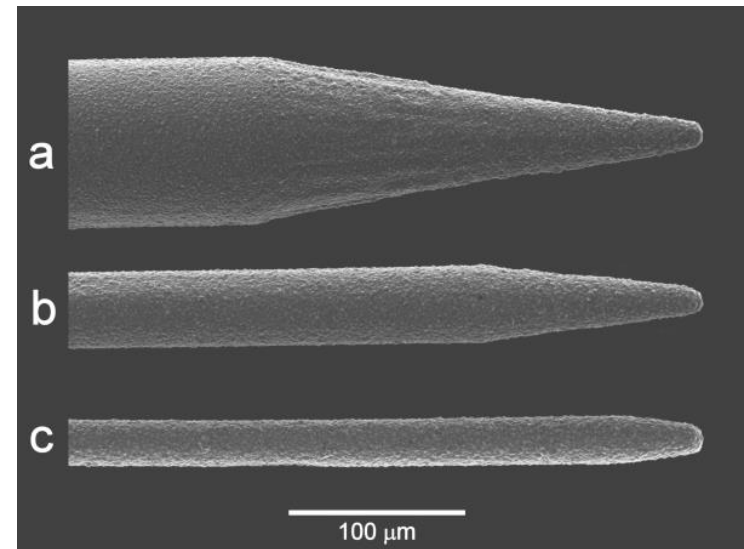
Pasivace slabší,
ale nikoliv
neexistující
Elektrochemické
čistění může být
výhoda i
nevýhoda

Miniaturizace BDDE

Diamantový povlak je možné vyrobit v tloušťce řádově mikrometrické, miniaturizace pak závisí pouze na přípravě vhodného podkladu (zde elektrochemicky leptaná platina).

Platinové hroty

Miniaturizované BDDE

Dotazy?

